

Sygn. akt III U 1510/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2014r.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ostrołęce Wydział III

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Bożena Bielska

Protokolant: sekr. sądowy Ewelina Asztemborska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 stycznia 2014r. w O.

sprawy z odwołania (...) Spółki Jawnej w Z.

przy udziale ubezpieczonych M. S. (1), K. S., M. T. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o wysokość składki

na skutek odwołania (...) Spółki Jawnej w Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 12 lipca 2013 r. **nr** (...)

i z dnia 12 lipca 2013 r. **nr** (...)

i z dnia 12 lipca 2013 r. **nr** (...)

orzeka:

1. oddala odwołania,
2. zasądza od (...) Spółka Jawna w Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. kwotę 180 zł tytułem zawrotu kosztów zastępstwa prawnego.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. po przeprowadzeniu kontroli w firmie (...) Spółka Jawna w Z. wydał decyzje, w których wymierzył wobec poszczególnych pracowników wyższą podstawę wymiaru składek w 2010r., 2011r. i w 2012r. uznając, że płatnik nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek wartości bonów pieniężnych wydanych pracownikom w tych latach. (...) Spółka Jawna w Z. odwołała się od tych decyzji, których łącznie jest 113. Są to sprawy toczące się pod sygn. akt od IIIU 1435/13 do IIIU 1547/13.

Przedmiotowa sprawa dotyczy trzech decyzji: z dnia 12.07.2013r., którymi na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1 i 2 oraz art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) ZUS ustalił wyższą podstawę wymiaru składek w grudniu 2010r., w grudniu 2011r. i w grudniu 2012r. na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne, należne z

tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę *M. S. (1)(IIIU 1510/13), K. S.(IIIU 1511/13) i M. T. (1)(IIIU 1522/13)*.

Odwołania od powyższej decyzji w sprawach: *IIIU 1510/13, IIIU 1511/13 i IIIU 1522/13* złożył płatnik składek - (...) Spółka Jawnaw Z.. Wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji w całości przez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonych nie obejmuje wypłaconych danej osobie objętej zaskarżoną decyzją bonów towarowych. Wniósł również o zasądzenie od ZUS na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, że na podstawie §2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz.U. 161, poz. 1106) podstawy wymiaru składek nie stanowią przychody stanowiące świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Jeżeli bony świąteczne finansowane są ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, to nie są wliczone do podstawy wymiaru składek, gdyż mieszczą się w dyspozycji §2 ust. 1 pkt 19 cyt. rozporządzenia. Warunkiem umożliwiającym przyznanie bonów i paczek jest zapisanie takich form pomocy w regulaminie funduszu oraz określenie trybu ich przyznawania, co wynika z art. 8 ust. 1 i 2 u.z.f.ś.s. Ustawa ta nie nakazuje pracodawcy formułowania określonych kryteriów, nie formułuje też procedury dysponowania środkami funduszu pozostawiając te kwestie dobrowolnej decyzji pracodawcy, stawia jedynie wymóg uzależniania świadczeń z funduszu od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej oraz wymóg określenia zasad i warunków korzystania ze środków funduszu.

Odwołujący wskazał, iż przepis określający kryteria socjalne jest ogólnikowy i nie zawiera żadnych wskazówek co do gromadzenia informacji o stanie majątkowym, sytuacji rodzinnej, życiowej czy dochodach osób uprawnionych. W szczególności ustawodawca pozostawiając w tej mierze swobodę pracodawcy i załodze pracowników nie zdefiniował żadnych kryteriów ani progów, jakie winny być brane pod uwagę, a tym samym nie określa sposobu dokumentowania sytuacji uprawniających do świadczeń socjalnych. Żaden przepis prawa, ani też przepisy wewnątrzzakładowe nie nakładają obowiązku, aby wnioski o wypłatę świadczeń z ZFŚS lub oświadczenia majątkowe miały formę pisemną, dopuszczalna jest więc obowiązująca u płatnika procedura, iż wnioski i oświadczenia miały formę ustną. Wysokość tych świadczeń ustalana była na posiedzeniach zarządu, na podstawie znajomości sytuacji pracowników.

W ocenie skarżącego organ rentowy nie zdołał miarodajnie wykazać, aby płatnik przyznając bony nie kierował się sytuacją socjalną swych pracowników. Nie przedstawił też żadnych dowodów kwestionujących przyznanie świadczeń w określonej wysokości poszczególnym pracownikom. Brak jest dowodów wskazujących, iż wysokość tychże świadczeń była dowolna, sprzeczna z regulaminem ZFŚS i obowiązującymi przepisami prawa, a tym samym nie miała charakteru socjalnego. Zdaniem skarżącego decyzje o każdorazowym przyznaniu pomocy z funduszu socjalnego na określony cel należą do pracodawcy lub osoby odpowiedzialnej w imieniu pracodawcy, a swoboda ich podejmowania jest ograniczona uprawnieniami związków zawodowych.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł ich oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że wydanie zaskarżonych decyzji poprzedziła kontrola, dotycząca m.in. prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne. Kontrola ta wykazała, że płatnik składek za miesiące 12/2010, 12/2011, 12/2012 nie zadeklarował składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) od wartości wydanych bonów świątecznych sfinansowanych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych wymienionym w decyzjach pracownikom.

Organ rentowy wskazał nadto, iż stwierdzono istnienie u płatnika składek regulaminu ZFŚS, utworzonego w dniu 9.01.2012r., który określał datę wejścia w życie w dniu 2.08.2011r., a wcześniej płatnik składek nie posiadał regulaminu ZFŚS. Stwierdzono nadto posiadanie Instrukcji Systemowej IS-09, określającej zasady przyznawania świątecznych bonów, która obejmowała swoim zakresem pracowników pionu, działów, punktów sprzedaży Spółki, a która została wydana w dniu 12.09.2011r. Ani treść instrukcji, ani regulaminu nie była uzgadniana z przedstawicielem załogi.

ZUS podniósł, iż regulamin ZFŚS i Instrukcja systemowa IS-09 nie określały progów dochodowych przypadających na członka rodziny, od których uzależniona była wartość bonów towarowych a w latach 2010, 2011 i 2012 płatnik składek zadysponował środkami z ZFŚS, przyznając bony świąteczne dla pracowników bez wymaganej Regulaminem ZFŚS dokumentacji, która umożliwiłaby zbadanie sytuacji rodzinnej, życiowej i materialnej. Nadto bony towarowe uprawniały wyłącznie do zakupu towarów należących do płatnika składek w jego punktach sprzedaży.

W związku z powyższym stwierdzono, że płatnik składek w latach 2010-2012 przyznawał świadczenia z Funduszu Socjalnego z naruszeniem art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, który przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby upoważnionej do korzystania z Funduszu.

Organ rentowy podniósł nadto, iż zasady dysponowania ZFŚS obligują pracodawcę do pozyskiwania danych o sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w prawidłowo wprowadzonym w życie regulaminie Funduszu, decyzjach komisji socjalnej, protokołach z jej posiedzeń, wnioskach pracowników o przyznanie świadczeń, składanych przez nich oświadczeniach o wysokości dochodu na członka rodziny.

Płatnik składek żadnego tego rodzaju materiału dowodowego nie przedstawił. Z wyjaśnień upoważnionej przez Zarząd M. T. (1) wynika, że nie działała w ogóle komisja socjalna a kwoty bonów ustalał zarząd spółki na podstawie ogólnej wiedzy o stanie rodzin uzyskanej podczas rozmów z pracownikami.

W ocenie ZUS nie może świadczyć o zachowaniu zasad dotyczących kryterium socjalnego przedstawienie regulaminu, który nie został prawidłowo wprowadzony w życie ani same gołosłowne twierdzenia zawarte w odwołaniu, które pozostają zresztą w sprzeczności z wyjaśnieniami osób reprezentujących płatnika składek w trakcie postępowania kontrolnego. W tej sytuacji zdaniem ZUS w pełni uprawnione jest stwierdzenie, iż wartości przyznawanych pracownikom bonów nie mogą stanowić podstawy do zwolnienia z obowiązku płacenia składek, stanowią bowiem innego rodzaju świadczenie niż świadczenia o charakterze socjalnym.

Naruszenie zasad przyznawania świadczeń określonych w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych powoduje skutek w postaci objęcia składką na ubezpieczenie społeczne wszystkich wypłat z ZFŚS u wszystkich osób, na których rzecz miały miejsce wypłaty w kontrolowanym okresie, który wynika z § 2 ust. 1 pkt 19 Rozporządzenia (...) z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Zarządzeniem z dnia 28.01.2014r. Sąd na mocy art.219 kpc połączył sprawy toczące się pod sygn. IIIU 1510/13, IIIU 1511/13 i IIIU 1522/13 do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt IIIU 1510/13.

Ubezpieczeni M. T. (1), M. S. (1) i K. S. przyłączyli się do stanowiska Spółki.

Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Przedmiotem badania w niniejszej sprawie była prawidłowość decyzji ZUS z dnia 12.07.2013r., dotyczących pracowników: M. T. (1), M. S. (1) i K. S..

W decyzjach tych organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe) oraz ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika - (...) Spółka Jawna w Z. wskazując, iż płatnik nie uwzględnił w podstawie wymiaru składek wartości bonów pieniężnych wydanych pracownikom w grudniu 2010r., w grudniu 2011r. i w grudniu 2012r. Organ rentowy wydał decyzje co do 113 osób, a w niniejszej sprawie Sąd badał decyzje dotyczące M. T. (1), M. S. (1) i K. S.. Niemniej jednak

wynik tej sprawy ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia pozostałych spraw, bowiem przedmiotem badania był m.in. sposób przyznawania świadczeń z ZFŚS i to czy i jakie kryteria socjalne były brane pod uwagę przy przyznawaniu świadczeń z ZFŚS.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do tego, czy Spółka, przyznając pracownikom bony towarowe w grudniu 2010r., w grudniu 2011r. i w grudniu 2012r. zachowała reguły przewidziane w przepisach ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 2012r., Nr 592 ze zm.) i czy uzyskany z tego tytułu przez pracowników przychód był przychodem wyłączonym z podstawy wymiaru składek, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 19 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998r., Nr 161, poz.1106 ze zm.).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

W ocenie organu rentowego wobec niezastosowania przez zakład pracy właściwych kryteriów podziału środków, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wartość bonów pieniężnych otrzymanych przez pracowników w 2010r., 2011r. i 2012r. stanowi podstawę wymiaru składek na poszczególne ubezpieczenia.

Zdaniem Sądu wyniki postępowania dowodowego potwierdzają słuszność w/w stanowiska ZUS, dlatego odwołanie Spółki jest niezasadne i zostało oddalone.

Na wstępie należy zaznaczyć, iż płatnik w odwołaniach stanął na stanowisku, że to organ rentowy powinien wykazać fakt niestosowania przez odwołującego płatnika zasad określonych w art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Sąd nie zgadza się z w/w zarzutem. Organ rentowy ma prawo kwestionować prawidłowość przyznawania kwot z ZFŚS. To na płatniku spoczywa zaś ciężar dowodu, iż przyznawane zatrudnianym przez niego pracownikom świadczenia z ZFŚS – były przyznawane zgodnie z zasadami przewidzianymi w art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i w związku z tym ich wartość nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia.

Wskazać trzeba, że pracodawcy gospodarują środkami funduszu socjalnego wyłącznie na podstawie regulaminu, który muszą mieć bez względu na to, czy fundusz tworzą obowiązkowo, czy dobrowolnie. W regulaminie tym określa się przede wszystkim zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz warunki korzystania ze świadczeń finansowanych z jego środków (art. 8 ust. 2 u.z.f.ś.s.).

W sprawie poza sporem jest, iż u odwołującego płatnika - (...) Spółka Jawna w Z. – świadczenia z ZFŚS, tj. sporne bony były przyznawane pracownikom w 2010r., 2011r. i 2012r.

Poza sporem jest, iż K. S. otrzymał bony w 2010r., 2011r. i 2012r., M. S. (1) otrzymała bony w 2011r. i 2012r., a M. T. (1) w 2012r.

(...) Spółka Jawna w Z. – przyznawała, iż w 2010r. w Spółce nie było regulaminu ZFŚS. Oznacza to, iż nie było sprecyzowanych ogólnych zasad przyznawania świadczeń z ZFŚS.

Przedmiotem sporu było natomiast to, czy Regulamin ZFŚS obowiązywał w Spółce w 2011r. i w 2012r.

Odwołujący w toku postępowania kontrolnego ZUS złożył do akt ZUS regulamin ZFŚS (t. I k. 175-183 akt ZUS). W § 6 ust. 6 tego Regulaminu wskazano, iż wchodzi on w życie z dniem 02.08.2011r. Na ostatniej stronie regulaminu znajduje się zapis o dacie jego sporządzenia, wskazany jako 09.01.2012r. (t. I l. 18s akt ZUS). Wyżej wskazane zapisy Regulaminu oznaczają, iż został on opracowany w 2012r. i podpisany w dniu 09.01.2012r., a miał wejść w życie z datą wsteczną. Takiej treści zeznania złożyła w toku kontroli Dyrektor Finansowy Spółki, M. T. (1) (t. I k. 168 akt ZUS).

W ocenie Sądu przedmiotowy regulamin został opracowany w 2012r., dlatego nie może mieć zastosowania do świadczeń z ZFŚS, przyznawanych w 2011r. Poza sporem jest bowiem, iż bony w 2011r. były przyznawane w grudniu 2011r. (protokół t. I k. 193 akt ZUS), Regulamin ZRŚS jeszcze wówczas nie istniał, nie mógł być więc stosowany i nie zmienia tego fakt, iż miałyby wejść w życie z datą wsteczną. Skoro bowiem bony były przyznawane w grudniu 2011r. a regulamin ZFŚS fizycznie jeszcze nie istniał, to nie można go było stosować.

Zauważyć w tym miejscu należy, iż w toku postępowania przed Sądem zarówno wspólnicy Spółki, jak i Dyrektor Finansowy Spółki, M. T. (1), zmienili stanowisko co do daty opracowania Regulaminu ZFŚS i wskazywali, iż Regulamin ZFŚS faktycznie został opracowany w styczniu 2011r. i wchodził w życie od sierpnia 2011r., zaś data opracowania - styczeń 2012r., jest to błąd maszynowy.

Sąd nie dał wiary temu, iż w/w Regulamin ZFŚS powstał w 2011r., a nie w 2012r. Przede wszystkim wskazać trzeba, iż przeczą temu zeznania M. T. (1), złożone w toku kontroli, w których wskazała, iż Regulamin powstał w 2012r. i wszedł w życie z datą wsteczną, od sierpnia 2011r. Powyższe zeznania zostały jej odczytane przez Inspektora ZUS, co potwierdziła podpisem i nie zgłaszała do nich wówczas zastrzeżeń. Także E. S., zeznając w toku kontroli ZUS wskazywała, że regulamin ZFŚS powstał w 2012r. (t. I k. 164 akt ZUS). Nadto nielogicznym jest przyjęcie, iż regulamin ZFŚS powstał w styczniu 2011r., a wszedł w życie z dniem 04.08.2011r., gdyż brak jest logicznych ku temu przesłanek. Zdaniem Sądu daty powstania Regulaminu - 09.01.2012r., nie można uznać za omyłkę pisarską, gdyż zazwyczaj omyłka ta polega na wstawieniu daty roku wcześniejszej (np. na początku roku 2012r. ciągle z przyzwyczajenia wpisywana jest jeszcze data 2011r.).

Reasumując Sąd uznał, iż także w 2011r. w odwołującej Spółce nie było Regulaminu ZFŚS.

Opisany wyżej Regulamin ZFŚS obowiązywał zaś już w 2012r. i został podpisany w dniu 09.01.2012r. Nie mógł on jednak stanowić podstawy do przyznawania świadczeń z ZFŚS, a w szczególności bonów. Powstał on bowiem w sposób całkowicie oderwany od zasad określonych w § 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Zgodnie z tym przepisem regulamin ma być ustalony z zakładową organizacją związkową. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Ponieważ w odwołującej Spółce nie działa zakładowa organizacja związkowa, w opracowywaniu Regulaminu ZFŚS musiał brać udział przedstawiciel załogi, a więc jeden z pracowników. Takim przedstawicielem – zgodnie z treścią zeznań składanych w toku kontroli i przed Sądem – miała być M. T. (1). Nie może ona jednak być uznana za przedstawiciela załogi, bowiem pracownikiem Spółki stała się dopiero z dniem 01.02.2012r. a wcześniej w okresie od 02.08.2010r. do 31.01.2012r. miała ze Spółką zawartą umowę zlecenia (zeznania M. T. k. 34 akt IIIU 1522/13). Nadto M. T. (1) przed Sądem zeznała, że treść regulaminu ZFŚS formułowali wspólnicy, jak go zobaczyła po raz pierwszy, był już podpisany przez wspólników, a wcześniej ona jedynie sprawdzała, czy wskazane są w nim właściwe przepisy z ustawy o funduszu świadczeń socjalnych (k. 34v akt IIIU 1522/13).

Z powyższego wynika, iż Regulamin ZFŚS, datowany na 09.01.2012r., został opracowany tylko przez (...) Spółki (...), a przy jego opracowywaniu nie brał udziału przedstawiciel załogi. Ponieważ Regulamin ten powstał z pominięciem reguł określonych w § 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie może stanowić podstawy do przyznawania świadczeń, w tym bonów.

Odwołujący w toku postępowania kontrolnego ZUS złożył do akt ZUS również Instrukcję Systemową IS-09 (t. I k. 185-198 akt ZUS).

Instrukcja ta bezspornie została wydana w dniu 12.09.2011r., o czym świadczy data na jej pierwszej stronie. W Instrukcji tej powołano się na ustawę o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i wskazano, iż jej przedmiotem jest określenie zasad przyznania bonów świątecznych, a przyznanie i ustalenie wysokości bonów odbywa się na podstawie określonych kryteriów, do których zalicza się: sytuacja życiowa i rodzinna (ilość członków rodziny i stan zdrowia) i sytuacja materialna pracownika.

Zdaniem Sądu Instrukcja ta nie może zastąpić Regulaminu ZFŚS, gdyż zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, to w Regulaminie ZFŚS muszą być oznaczone zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej.

Z tych względów Sąd uznał, iż (...) Spółka Jawna w Z., przyznając w latach 2010-2012 pracownikom bony, nie miał sprecyzowanych kryteriów przyznawania świadczeń z ZFŚS, a tym samym nie miał określonych czytelnych reguł co do wpływu sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników na wysokość świadczeń uzyskiwanych z Funduszu.

Należy też podkreślić, iż nawet gdyby przyjąć w 2012r. moc obowiązującą Regulaminu ZFŚS z dnia 09.01.2012r., to i tak nie zmieniloby to oceny zasadności odwołania co do bonów za 2012r. Odwołująca Spółka, przyznając w 2012r. pracownikom bony, nie stosowała bowiem ani zasad, ani trybu postępowania, przewidzianego w regulaminie ZFŚS.

W § 2 ust. 1 pkt a Regulaminu ZFŚS zapisano, iż środki Funduszu mogą być przeznaczone na finansowanie usług i świadczeń w zakresie pomocy rzeczowej i finansowej dla osób znajdujących się w trudnych warunkach życiowych (t. I k. 175 akt ZUS). Zgodnie z zeznaniami M. T. (1) ten właśnie przepis stanowił podstawę przyznawania pracownikom bonów (zeznania k. 35 akt IIIU 1522/13).

Zgodnie z § 4 ust. 1 tego Regulaminu przyznanie i wysokość pomocy (dofinansowania) ze środków Funduszu uzależniona jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o taką pomoc.

Z przepisu § 4 ust. 2 wynika zaś, że osoby ubiegające się o przyznanie pomocy finansowej występują z wnioskiem, składając oświadczenie o dochodach wszystkich członków swojej rodziny oraz ewentualnie o sytuacji zdrowotnej i osobistej członków rodziny i pracownika.

Świadczenia udzielane są na wniosek osób uprawnionych i mają charakter uznaniowy (§ 4 ust. 3).

W przepisie § 4 ust. 4 wskazano zaś, iż podstawę do przyznania usług lub świadczeń stanowi dochód przypadający na osobę w rodzinie, wskazany w oświadczeniu pracownika załączonym do wniosku.

Średni dochód przypadający na członka rodziny ustala się biorąc za podstawę dochody brutto wszystkich osób pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z 3 miesięcy poprzedzających wniosek o uzyskanie świadczeń z Funduszu (§ 4 ust. 5 Regulaminu ZFŚS).

Wyniki postępowania dowodowego jednoznacznie wskazują, iż odwołująca Spółka, przyznając pracownikom sporne bony nie stosowała w/w zasad regulaminu ZFŚS.

Sąd w toku postępowania na okoliczność zasad stosowanych przez odwołującą Spółkę przy przyznawaniu bonów przesłuchał w charakterze strony M. T. (1) oraz współników Spółki: M. S. (2) i E. S.. Z ich zgodnych zeznań wynika, że w spółce nie działała komisja socjalna a pracownicy nie składali pisemnych wniosków o przyznawanie bonów. Wprawdzie w świetle w/w przepisów regulaminu ZFŚS dopuszczalne są też wnioski składane ustnie, lecz z zeznań w/w osób wynika też, że nie stosowano procedury przyznawania świadczeń z ZFŚS, przewidzianej w § 4 ust. 2 i w § 4 ust. 4 Regulaminu ZFŚS. Pracownicy nie składali bowiem oświadczenia o dochodach wszystkich członków swojej rodziny i o sytuacji zdrowotnej i osobistej członków rodziny, chociaż składanie takich oświadczeń – w świetle regulaminu – było obowiązkowe. Nadto z zeznań współników i z oświadczenia pełnomocnika odwołującej Spółki, złożonego na rozprawie

w dniu 28.01.2014r. wynika, iż przy przyznawaniu świadczeń nie brano pod uwagę wysokości dochodów pracownika i jego rodziny, a m.in. do tego kryterium odwołuje się regulamin ZFŚS. Powyższe oznacza, iż przyznając świadczenia z ZFŚS faktycznie nie stosowano procedur i zasad, określonych w Regulaminie ZFŚS.

W wyroku z dnia 20 czerwca 2012r. (I UK 140/12, OSNP 2013/13-14/160) Sąd Najwyższy wskazał, iż postanowienia regulaminu wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych wydane na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych są wiążące w zakresie określającym tryb przyznawania pracownikom świadczeń, w sposób uwzględniający indywidualną ocenę każdego przypadku w odniesieniu do ustanowionych kryteriów. Pominięcie tego trybu powoduje, że przyznane świadczenia nie mogą zostać uznane za finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.).

W wyroku z dnia 20 sierpnia 2001r. (I PKN 579/00, OSNP z 2003, Nr 14, poz. 331) Sąd Najwyższy stwierdził zaś, że pracodawca administrujący środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może ich wydatkować niezgodnie z regulaminem zakładowej działalności socjalnej, którego postanowienia nie mogą być sprzeczne z zasadą przyznawania świadczeń według kryterium socjalnego, to jest uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Sąd Okręgowy podziela powyższe stanowisko Sądu Najwyższego, a znajdzie ono bezpośrednie zastosowanie w niniejszej sprawie.

Skoro więc z bezspornych zeznań M. T. (1) oraz wspólników Spółki: M. S. (2) i E. S. wynika, że przy przyznawaniu bonów nie stosowano procedur i zasad przyznawania świadczeń z ZFŚS, wskazanych w regulaminie, to sam fakt istnienia tego regulaminu nie zmienia oceny zasadności odwołania. Wobec nie stosowania zasad wskazanych w regulaminie ZFŚS należy uznać, iż wartość bonów stanowi podstawę składek i takie stanowisko ZUS jest prawidłowe.

W ocenie Sądu przy przyznawaniu spornych bonów w latach 2010-2012 nie stosowano kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Wskazać trzeba, iż zarówno w odwołaniu jak i w zeznaniach M. T. (1) oraz wspólników Spółki: M. S. (2) i E. S. wskazywano, iż przydzielanie bonów i ustalanie ich wysokości odbywało się na posiedzeniach wspólników Spółki.

Na tę okoliczność odwołująca Spółka złożyła do akt ZUS protokoły z posiedzeń Zarządu Spółki (t. I k. 191, 193 i 197 akt ZUS).

W protokole z dnia 08.12.2010r. wskazano, iż było to posiedzenie Zarządu Spółki przy udziale zespołu pracowników działu księgowości i administracji: M. T. (1) i M. K. (1).

W protokole z dnia 12.12.2011r. wskazano, iż było to posiedzenie Zarządu Spółki z udziałem: M. K. (1) – pełnomocnika zarządu ds. Systemu zapewnienia jakości i M. T. (1) – głównego księgowego.

W protokole z dnia 10.12.2012r. wskazano, iż było to posiedzenie Zarządu Spółki z udziałem: M. K. (1) – pełnomocnika zarządu ds. Systemu zapewnienia jakości.

Z treści w/w protokołów wynika więc, że w posiedzeniach zarządu w 2010r. i w 2011r. brała udział M. T. (1), która wówczas miała ze Spółką (...) zawartą umowę zlecenia, nie mogła być więc przedstawicielem pracowników. M. T. (1) zeznała też, że faktycznie była obecna również na posiedzeniu zarządu w 2012r., chociaż jej nazwiska nie ma w protokole.

Powyższe protokoły Sąd okazał M. T. (1), a z jej zeznań złożonych na rozprawie w dniu 28.01.2014r. jednoznacznie wynika, iż również M. K. (1) nie brała aktywnego udziału w przyznawaniu bonów, gdyż jej czynności polegały jedynie

na sporządzeniu maszynopisu protokołów w 2010r, 2011r. i 2012r. (k. 57v akt IIIU 1510/13). M. T. (1) nadto zeznała, że o wysokości bonów przyznawanych pracownikom decydowali wspólnicy, którzy mieli na kartce spisane nazwiska pracowników i proponowane kwoty. Wprawdzie M. T. (1) w swoich zeznaniach użyła określenia „projekt”, lecz w ocenie Sądu nie można uznać, iż w/w spisy pracowników i kwoty bonów były tylko projektem, gdyż M. T. (1) jednocześnie zeznała, iż w 2010r. i w 2011r. zarówno ona, jak i M. K. (1) nie miały wpływu merytorycznego na wysokość przyznanych kwot, a jedynie w 2012r. „trochę” ona miała głos i wypowiadała się na temat niektórych osób. W tej sytuacji należy uznać, iż o wysokości przyznawanych bonów w 2010r., 2011r. i w 2012r. decydowali wspólnicy odwołującej Spółki: M. S. (2) i E. S.. Trzeba też podkreślić, iż M. T. (1) zeznawała w sprawie w charakterze strony dwukrotnie: w dniu 17.12.2013r. w sprawie IIIU 1522/13 i na rozprawie w dniu 28.01.2014r. i za każdym razem podkreślała, iż to wspólnicy decydowali o wysokości przyznawanych bonów.

Potwierdzili to przesłuchiwani w charakterze strony M. S. (2) (k. 36 akt IIIU 1522/13) i E. S. (k. 36v akt IIIU 1522/13 i k. 59 akt IIIU 1510/13).

Zarówno M. T. (1), jak i (...) spółki (...) wskazywali, iż przy przyznawaniu świadczeń z ZFŚS, a w szczególności spornych bonów, kierowano się sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej.

Wskazywali przy tym, iż wspólnicy Spółki znali sytuację poszczególnych pracowników, bowiem zakład pracy jest mały a wszyscy pracownicy zamieszkują w okolicznych miejscowościach. Uzasadniając tezę o znajomości przez wspólników spółki sytuacji poszczególnych pracowników wskazywali również, iż wspólnicy rozmawiali z pracownikami. Zauważyć jednak trzeba, iż z zeznań E. S. (k. 59 akt IIIU 1510/13) wynika, że były to rozmowy prowadzone jedynie „przy okazji” spotkań służbowych w siedzibie spółki lub w poszczególnych punktach sprzedaży, a więc z natury rzeczy dostarczające tylko wrywkowych danych o sytuacji danej osoby.

Wniosek o jedynie częściowej wiedzy na temat sytuacji pracowników potwierdzają pośrednio zeznania przesłuchanych w charakterze strony M. S. (1) i K. S..

Poza sporem jest, iż siedziba odwołującej Spółki mieści się w Z., a nadto Spółka ma poszczególne punkty sprzedaży (sklepy) w innych miejscowościach. Zarówno z zeznań M. T. (1), jak i z zeznań M. S. (2) i M. S. (1) wynika, iż w siedzibie Spółki w Z. co poniedziałek odbywają się spotkania ze wspólnikami. Biorą w nich udział kierownicy poszczególnych działów: działu sprzedaży hurtowej, działu sprzedaży detalicznej (składającego się z 8 punktów sprzedaży), działu logistyki i transportu i działu aktywnej sprzedaży oraz poszczególni kierownicy punktów sprzedaży, tj. sklepów.

M. S. (1) świadcząca pracę w punkcie (sklepie) w A. zeznała, iż rozmawiała z M. S. (2) wówczas, gdy była obecna na jednym z takich spotkań służbowych. Z jej zeznań wynika jednak, iż rozmowa z M. S. (2) miała jedynie charakter ogólny i sprowadzała się pytania jak się pracuje, jaka jest jej sytuacja rodzinna, zdrowotna i czy „radzą sobie” finansowo.

K. S. zeznał zaś, iż on rozmawiał z M. S. (2) jedynie przy okazji przypadkowego spotkania, bowiem pracuje jako kierowca, a samochody są garażowane na podwórku u małż. S. i czasami spotykał tam M. S. (2).

Reasumując należy uznać, iż nawet jeśli wspólnicy spółki, M. i E. małż. S. mieli wiedzę na temat sytuacji pracowników, to była to niepełna wiedza i nie dawała ona rękojmi zachowania kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Zarówno M. T. (1) jak i M. i E. małż. S. podnosili, iż przy przyznawaniu bonów była oceniana sytuacja życiowa, materialna i rodzinna pracowników. Wskazać jednak trzeba, iż M. T. (1) nie potrafiła podać konkretnych danych dotyczących poszczególnych pracowników i podnosiła, iż szczegółową wiedzę na ten temat posiadali wspólnicy spółki.

E. i M. S. (3) zeznali natomiast, iż przyznając kwotę bonu brano pod uwagę to, czy dana osoba ma męża czy żonę, czy jest samotna, czy ma na utrzymaniu dzieci, czy ma rodziców na utrzymaniu. Brano też pod uwagę sytuację mieszkaniową, tj. gdzie dana osoba mieszka, czy mieszka z rodzicami, czy we własnym mieszkaniu, czy w

wynajmowanym, czy w bloku, czy w domu, uwzględniano też takie okoliczności jak alkoholizm małżonka, czy chorobę członków rodziny oraz posiadanie gospodarstwa rolnego i ilość dzieci.

Zauważyć jednak trzeba, iż odwołująca Spółka na żądanie Sądu złożyła do akt sprawy zestawienia wszystkich pracowników, którym przyznano bony ze wskazaniem: wysokości bonu, stanowiska i stażu pracy w zakładzie, czy w dacie przyznawania bonu osoba ta była osobą samotną, czy miała małżonka, czy małżonek pracował, czy miała dzieci, ile, w jakim wieku, wysokość zarobków tej osoby oraz jej małżonka jeżeli była znana, czy dana osoba mieszkała sama, czy ze swoimi rodzicami i ile osób miała na utrzymaniu. Zestawienia te za 2010r. znajdują się na k. 41-45 akt IIIU 1510/13, zestawienia za 2011r. znajdują się na k. 46-52 akt IIIU 1510/13 a zestawienia za 2012r. znajdują się na k. 45-54 akt IIIU 1522/13. Nie zawierają one wysokości zarobków, bowiem odwołująca spółka oświadczyła, iż zarobki są objęte tajemnicą przedsiębiorstwa (k. 44 akt IIIU 1522/13 i k. 40 akt IIIU 1510/13). Na rozprawie w dniu 28.01.2014r. pełnomocnik odwołującej oświadczył nadto, że strona odwołująca nie będzie składała zestawień zawierających wynagrodzenia pracowników, ze wszystkimi skutkami procesowymi (k. 55v akt IIIU 1522/13).

M. T. (1) wskazywała, że na posiedzenia Zarządu, na których przyznawano bony, przynosiła akta osobowe pracowników. Zauważyć jednak trzeba, że w aktach osobowych nie ma wszystkich danych, w szczególności dotyczących tego, czy dana osoba mieszka z rodzicami (teściami) oraz danych dotyczących tego, czy małżonek danej osoby pracuje i gdzie. Dane te zostały wskazane w zestawieniach, sporządzonych przed Sądem. M. T. (1) zeznając na rozprawie w dniu 28.01.2014r. wskazała, iż przed sporządzeniem wykazu do Sądu pytała pracowników o dane dotyczące tego, czy ktoś mieszka w domu, czy w mieszkaniu i gdzie pracuje małżonek oraz o daty urodzenia dzieci. Powyższe potwierdza więc wniosek o posiadaniu przez (...) Spółki i (...) jedynie częściowej wiedzy na temat sytuacji pracowników.

Wskazać trzeba, że przyznając świadczenia z ZFŚS, należy pamiętać o tym, że nie jest on funduszem okolicznościowym w związku ze świętami czy dodatkowym funduszem nagród. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych stanowi formę wsparcia dla osób znajdujących się stale lub przejściowo w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej, finansowej.

W świetle w/w okoliczności nie sposób zgodzić się z odwołującą Spółką, że wypłaty dokonywane były z zastosowaniem kryterium socjalnego. Wskazać należy, że przyznanie omawianych świadczeń musi być uzależnione od kryteriów socjalnych - łącznie rozpatrywanej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Świadczenia te nie mogą być traktowane jako forma zasiłku dla wszystkich pracowników lub premii.

W praktyce oznacza to, że osoby w gorszej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej powinny otrzymać świadczenie w wyższej wysokości lub też, jeżeli środki przeznaczone na tego rodzaju formę pomocy są ograniczone, mieć pierwszeństwo w przyznawaniu świadczeń. Wypłata środków z ZFŚS bez zachowania kryteriów, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych powoduje, że w istocie taką wypłatę należy traktować jako dodatek do wynagrodzenia, zbliżony do premii. Przywołany powyżej przepis wyraźnie określa związek pomiędzy wysokością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. To powiązanie może oznaczać tylko jedno: im sytuacja osoby uprawnionej jest gorsza, tym świadczenie powinno być wyższe. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej kwalifikacji każdej z osób.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie można mówić o indywidualnej kwalifikacji pracowników, zgodnie z regulami określonymi w art. 8 ust. 1 w/w ustawy.

Z zeznań M. T. (1) oraz współników M. i E. małż. S. wynika, że przy przyznawaniu bonów i określaniu ich wysokości nie ustalano ogólnych zasad, wg których będą one przyznawane. Wspólnicy określali jedynie najwyższą i najniższą kwotę bonu. Górna wysokość bonów była ustalana tak, aby nie przekraczać kwoty wolnej od podatku, zaś najniższą kwotę bonów ustalali wspólnicy wg swego uznania.

Z protokołów z posiedzeń Zarządu, na których przyznawano bony (t. I k. 191, 193 i 197 akt ZUS) wynika, iż w 2010r. przyznano bony dla 62 osób, a w 2011r. i w 2012r. przyznano bony dla 81 osób. W 2010r. wysokość bonów wynosiła:

300zł, 325zł, 350zł i 375zł, w 2011r. wysokość bonów wynosiła: 200zł, 225zł, 250zł, 300zł i 350zł a w 2012r. wysokość bonów wynosiła: 200zł, 250zł, 275zł, 300zł i 350zł.

Z zeznań M. T. (1) oraz współników M. i E. małż. S. wynika też, że nie było ustalanych ogólnych kryteriów, dotyczących zasad przyznawania konkretnych kwot bonów w takim znaczeniu, iż np. wysokość zależała od konkretnej liczby dzieci, czy też osoby mające pracującego małżonka dostają mniej niż osoby mające małżonka, który nie pracuje, lub też osoby mające gospodarstwo rolne otrzymują większą kwotę. E. S. ma rozprawie w dniu 28.01.2014r. zeznała też, że nie było ustalonych ogólnych kryteriów, np. że jeśli ktoś ma pracującego małżonka, to dostanie mniej, a jeśli małżonek nie pracuje, to dostaje więcej. Zarówno M. T. (1) jak i współnicy M. i E. małż. S. wskazywali, że brano pod uwagę „ogólną” sytuację danej osoby.

Taka sytuacja powoduje jednak, iż w istocie w Spółce nie ustalono czytelnych i sprawdzalnych kryteriów przyznawania świadczeń z ZFŚS, a w szczególności spornych bonów. Podejmowanie decyzji o przyznawaniu bonów tylko w oparciu o wiedzę współników skutkowało np. przyznawaniem bonów o wyższej wartości osobom samotnym (pannom i kawalerom) nie mającym nikogo na utrzymaniu niż osobom samotnym (wdowom i rozwódkom) posiadającym dzieci oraz wyższych kwot osobom mającym pracujących małżonków i dzieci niż osobom mającym niepracującego małżonka i dzieci. Szczegółowe porównania w tym zakresie zostaną omówione w dalszej części uzasadnienia.

(...) wskazywali też, że przy przyznawaniu bonów brano pod uwagę to, czy dana osoba mieszka sama, czy z rodzicami lub z teściami i czy mieszka w domu czy w mieszkaniu. Poza sporem jest jednak, że nie ustalano wysokości przychodów rodziców czy teściów danej osoby i czy pracownik pozostaje z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym, a tylko po ustaleniu tych okoliczności można byłoby ustalić jaka jest faktycznie sytuacja życiowa i finansowa danej osoby. Podnieść też należy, iż sam fakt, czy dana osoba mieszka w bloku, czy domu nie powoduje, iż jej sytuacja jest lepsza czy gorsza, bowiem w każdym przypadku trzeba ponosić koszty utrzymania domu czy mieszkania. Odwołująca spółka nie wykazała zaś, aby sytuacja któregokolwiek z pracowników pod tym względem była szczególna. Nadto zauważyć należy, iż osoby, których sytuacja życiowa i rodzinna była taka sama lub bardzo podobna, w tym np. obie mieszkały w domu albo obie mieszkały w bloku i miały tyle samo dzieci, otrzymywały boni w różnej wysokości. Szczegółowe porównania w tym zakresie zostaną omówione w dalszej części uzasadnienia.

W ocenie Sądu o zachowaniu kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych można mówić wówczas, gdy przy przyznawaniu świadczeń socjalnych zostaną określone zasady i kryteria ich przyznawania oraz pewne stawki kwot bonów. Dopiero wówczas indywidualna ocena sytuacji danej osoby pozwoli na przyznanie jej kwoty bonu w wyższej lub w niższej stawce. W odwołującej Spółce nie dokonywano zaś takiego różnicowania, bowiem wysokość kwoty bonu w praktyce zależała od decyzji współników Spółki. Jak już wskazano wyżej, współnicy na posiedzeniach Zarządu, na których przyznawano boni, przychodzili już z gotowymi listami pracowników, zawierającymi kwoty przyznanych im bonów, nie może być więc mowy o omawianiu sytuacji każdej osoby. Wniosek ten pośrednio wypływa też z treści protokołów z posiedzeń Zarządu, na których przyznawano boni (t. I k. 191, 193 i 197 akt ZUS). Posiedzenie to w 2011r. trwało od 14.00 do 15.30 a w 2012r. trwało od 09.00 do 10.30, w obu przypadkach trwało więc 1,5 godziny, tj. 90 minut. W 2011r. i w 2012r. przyznano boni dla 81 osób. Skoro więc posiedzenie trwało tylko 1,5 godziny oczywistym jest, iż nie sposób było omówić sytuację rodzinną, zdrowotną i materialną 62, czy tym bardziej 82 osób, gdyż wymagałoby to więcej czasu.

Zauważyć trzeba, iż kwestię tę podnosił ZUS w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji i wskazywał, iż czas poświęcony jednej osobie na posiedzeniu Zarządu wynosił 1 minutę i 11 sekund.

Zaznaczyć należy, że tożsama sytuacja zachodziła w innej sprawie, IIIU 39/13, dotyczącej świadczeń z ZFŚS, gdzie strona odwołująca (płatnik) wskazywała, że świadczenia były przyznawane pracownikom na podstawie wiedzy o ich sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i materialnej, posiadanej przez Prezesa zakładu. W sprawie tej Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił odwołanie uznając, iż świadczenia z ZFŚS stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia. W tej sprawie ZUS dokonał analizy czasu poświęconego na posiedzeniach na analizę sytuacji pracowników i doszedł do wniosku, iż czas poświęcony na analizę sytuacji jednego pracownika wynosił również niewiele więcej niż 1 minuta,

co świadczy o tym, iż nie można było omówić sytuacji każdego z pracowników. Koncepcję tę podzielił Sąd Apelacyjny w Białymstoku, który oddalił apelację płatnika od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce (IIIAUa 1260/13).

Zaznaczyć trzeba, że koncepcja przyznawania bonów przyjęta przez odwołującą spółkę doprowadziła do sytuacji, iż małżonkom przyznawano bony w innej – różnej kwocie. Dotyczy to np. M. i K. małż. S.. Oboje oni otrzymali bony w 2011r. i w 2012r., przy czym M. S. (1) otrzymała w obu przypadkach kwoty mniejsze niż jej mąż, z którym pozostaje we wspólności majątkowej małżeńskiej. Podobna sytuacja dotyczy A. i Z. małż. D., którym w 2012r. przyznano bony w różnych kwotach. (...) Spółki – (...), wyjaśniając na rozprawie w dniu 28.01.2014r. różnice w kwotach przyznanych małżonkom podnosiła, iż różnice wynikają z tego, że dany małżonek pomagał swoim rodzicom. Zdaniem Sądu powyższa okoliczność nie może stanowić podstawy do różnicowania kwot dla małżonków – o ile pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym i mają wspólność majątkową małżeńską, a tak właśnie było w/w przypadkach. Kwoty wydatkowane przez każdego z małżonków mają bowiem wpływ na sytuację ich rodziny jako całości a nie tylko na sytuację jednego z małżonków.

Jak już wskazano wyżej, odwołująca Spółka na żądanie Sądu złożyła zestawienia wszystkich pracowników, którym przyznano bony ze wskazaniem: wysokości bonu, stanowiska i stażu pracy w zakładzie, czy w dacie przyznawania bonu osoba ta była osobą samotną, czy miała małżonka, czy małżonek pracował, czy miała dzieci, ile, w jakim wieku, wysokość zarobków tej osoby oraz jej małżonka jeżeli była znana, czy dana osoba mieszkała sama, czy ze swoimi rodzicami i ile osób miała na utrzymaniu. Zestawienia te za 2010r. znajdują się na k. 41-45 akt IIIU 1510/13, zestawienia za 2011r. znajdują się na k. 46-52 akt IIIU 1510/13 a zestawienia za 2012r. znajdują się na k. 45-54 akt IIIU 1522/13. Żądając informacji wymienionych w zestawieniach Sąd miał na uwadze fakt, iż strona odwołująca wskazywała, że ustalając wysokość bonów brano pod uwagę m.in. to, czy dana osoba ma męża czy żonę, czy jest samotna, czy ma na utrzymaniu dzieci, czy ma rodziców na utrzymaniu, gdzie dana osoba mieszka, czy mieszka z rodzicami, czy we własnym mieszkaniu, czy w wynajmowanym, czy w bloku, czy w domu, posiadanie gospodarstwa rolnego i ilość dzieci.

Podkreślić należy, że o sytuacji rodzinnej i materialnej danej osoby świadczy przede wszystkim to, czy ma małżonka, czy małżonek pracuje, czy dana osoba ma dzieci i ile oraz ile osób ma na utrzymaniu, przy czym oczywistym jest, że im większa jest ilość osób na utrzymaniu, tym sytuacja jest gorsza. Podobnie gorsza jest sytuacja osób, których małżonek nie pracuje i nie ma innego źródła dochodu.

Analiza zestawień sporządzonych przez odwołującą Spółkę prowadzi jednak do wniosku, że osoby będące w gorszej sytuacji rodzinnej i materialnej, mające niepracującego małżonka i dzieci na utrzymaniu otrzymywały bony w niższej wysokości niż osoby samotne i niemające nikogo na utrzymaniu. Nadto duże różnice w przyznawanych kwotach występowały także wśród osób samotnych i niemających nikogo na utrzymaniu i wśród osób mających pracującego małżonka i dzieci.

W 2010r. wysokość bonów wynosiła: 300zł, 325zł, 350zł i 375zł.

Z zestawienia za 2010r. wynika, iż kwotę 375zł otrzymali m.in. kawalerowie i panny, przykładowo: M. J. i M. Z. oraz M. K. (2), którzy nie mieli nikogo na utrzymaniu i mieszkali w domu rodziców, ich sytuacja socjalna była więc lepsza niż osób mających na utrzymaniu dzieci i niepracującego małżonka.

Kwotę 375zł otrzymały też osoby zameżne (żonate), mające 2 lub 3 dzieci, gdy drugi małżonek pracował (np. M. W. (1), W. Z.) i miał gospodarstwo rolne (np. A. K., M. O. (1)). Taką kwotę otrzymały też osoby mające małżonka pracującego w gospodarstwie rolnym i nie mające dzieci (np. M. N.) jak i osoby mające niepracującego małżonka i nie mające dzieci (np. K. N.). Kwotę 375zł otrzymał też M. R., żonaty i mający 2 dzieci, przy czym w tym przypadku w zestawieniu nie wskazano, czy jego żona pracuje, a więc okoliczność ta nie mogła być brana pod uwagę przy przyznawaniu mu bonu.

Z powyższego wynika, iż kwotę 375zł otrzymały osoby będące w różnej, a czasem diametralnie różnej, sytuacji rodzinnej i materialnej. Oczywistym jest też, że osoby mające gospodarstwo rolne są w lepszej sytuacji, chociażby z powodu otrzymywania dopłat bezpośrednich z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego i fakt, iż część żywności

może pochodzić z ich gospodarstwa. Podobnie osoby nie mające dzieci są w lepszej sytuacji od tych, które posiadają dzieci, gdyż całość uzyskiwanych dochodów mogą przeznaczyć tylko na utrzymanie siebie i małżonka.

W 2010r. kwotę 350zł otrzymały osoby mające nie pracującego małżonka i 1 dziecko i mieszkające u teściów (np. Ł. C., A. D. (1)), osoby mające nie pracującego małżonka i 1 lub 2 dzieci oraz mieszkające w bloku (M. K. (3), A. Ż.) jak i osoby mające pracującego małżonka i 3 dzieci oraz własny dom (np. A. D. (2) i A. D. (3)). Kwotę 350zł otrzymali też kawalerowie (M. S. (4) i J. W. (1)) jak i wdowa, nie mająca nikogo na utrzymaniu i mieszkająca z matką (J. K.).

Także więc kwotę 350zł otrzymały osoby będące w różnej, a czasem diametralnie różnej, sytuacji rodzinnej i materialnej.

Podobnie w 2010r. kwotę 325zł otrzymały osoby będące w różnej sytuacji: kawaler i panna mieszkający z rodzicami (K. L., H. R.) jak i mężatka mająca 2 dzieci, której małżonek pracuje w gospodarstwie rolnym (np. E. Z.).

W 2010r. kwotę 300zł, a więc mniejszą, otrzymał kawaler mieszkający z rodzicami (np. R. K. (1)), osoby mające pracującego małżonka i nie mające dzieci (np. L. D., A. S. (1)). Kwotę 300zł otrzymał też R. K. (2), żonaty i nie mający dzieci, przy czym w tym przypadku w zestawieniu nie wskazano, czy jego żona pracuje, a więc okoliczność ta nie mogła być brana pod uwagę przy przyznawaniu mu bonu.

W 2011r. wysokość bonów wynosiła: 200zł, 225zł, 250zł, 300zł i 350zł.

Z zestawienia za 2011r. wynika, że kwoty po 350zł otrzymały osoby będące kawalerami nie mającymi nikogo na utrzymaniu i mieszkającymi z rodzicami (np. M. J.), jak i wdowa, nie mająca nikogo na utrzymaniu i mieszkająca z matką (J. K.).

Kwotę 350zł otrzymały też osoby mające 3 dzieci, których małżonek nie pracuje (np. B. S.), jak osoby nie mające dzieci, których małżonek pracuje w gospodarstwie rolnym (np. M. N.) i osoby mające 2 lub 3 dzieci, których małżonek pracuje w gospodarstwie rolnym (np. W. P. i T. Z.) oraz osoby mające 2 dzieci, których małżonek pracuje zawodowo (A. S. (2)).

Z powyższego wynika, iż kwotę 350zł otrzymały osoby będące w różnej, a czasem diametralnie różnej, sytuacji rodzinnej i materialnej.

Z zestawienia za 2011r. wynika też, że osoby będące w takiej samej sytuacji jak osoby wyżej wskazane, otrzymały kwotę mniejszą, bo po 300zł.

W 2011r. kwoty po 300zł otrzymały osoby będące kawalerami i pannami nie mającymi nikogo na utrzymaniu i mieszkającymi z rodzicami (np. Z. J. i M. K. (2) oraz M. O. (2)). Kwotę 300zł otrzymały też osoby mające nie pracującego małżonka i 1 dziecko (np. Ł. C. i A. D. (1)) i osoby mające pracującego małżonka, a nie mające dzieci (np. M. K. (1) i M. K. (4)) oraz osoby mające pracującego małżonka i 1 dziecko (np. M. C. i B. R.) i mające pracującego małżonka i 3 dzieci (np. A. D. (3)) oraz niepracującego małżonka i 3 dzieci (np. A. T.). Kwotę 300zł otrzymały też osoby mające 2 dzieci, których małżonek prowadzi gospodarstwo rolne (np. A. K. i M. O. (1)).

W 2011r. kwoty po 250zł otrzymali zarówno kawalerowie mieszkający z rodzicami (np. W. H.), jak i osoby mające pracującego małżonka i nie mające dzieci (np. M. S. (5)) jak i osoby mające pracującego małżonka i 2 dzieci (np. E. M.) oraz osoby mające niepracującego małżonka i 1 dziecko (np. K. R.).

W 2011r. kwoty po 225zł, tj. prawie najmniejsze, otrzymały zarówno panny mieszkające z rodzicami (np. D. W.) jak i osoby mające niepracującego małżonka i 1 dziecko (np. D. T.), a więc będące w trudniejszej sytuacji materialnej i rodzinnej.

W 2011r. kwoty po 200zł otrzymali też kawalerowie i panny (np. Ł. K. (1) i M. B. (1)), mieszkający z rodzicami, przy czym ich sytuacja nie różni się od sytuacji M. J., który otrzymał największą kwotę, bo 350zł.

W 2012r. wysokość bonów wynosiła: 200zł, 250zł, 275zł, 300zł i 350zł.

Z zestawienia za 2012r. wynika, że kwoty po 350zł otrzymały osoby będące kawalerami nie mającymi nikogo na utrzymaniu i mieszkającymi z rodzicami (np. R. Z.), jak i rozwódka, mająca na utrzymaniu 1 dziecko i mieszkająca we własnym domu (J. Ż.).

Zauważyć należy, iż kwotę 350zł otrzymała też A. D. (3), mająca pracującego męża i 3 dzieci, zaś jej mąż otrzymał kwotę mniejszą, bo 300zł.

Kwotę 350zł otrzymały też osoby mające małżonka pracującego w gospodarstwie rolnym i nie mające dzieci (np. M. N. i W. P.), jak i jak i osoby mające pracującego małżonka i 3 dzieci (np. M. W. (1) i B. S.) oraz osoby mające niepracującego małżonka i 1 dziecko (np. M. W. (2)).

Także więc i w tym przypadku tę sama kwotę otrzymały osoby będące w diametralnie różnej sytuacji, przy czym różne kwoty otrzymali małżonkowie D..

W 2012r. kwoty po 300zł otrzymały osoby będące kawalerami lub pannami nie mającymi nikogo na utrzymaniu i mieszkającymi z rodzicami (np. P. K. i M. J., M. K. (2), K. K. (2)), jak i osoby mające pracującego małżonka i nie mające dzieci (np. M. K. (1), A. B., M. B. (2)). Kwoty po 300zł otrzymały też osoby mające pracującego małżonka i 1 lub 2 dzieci (np. A. D. (1), A. D. (2)), chociaż ich sytuacja była gorsza, gdyż miały więcej osób na utrzymaniu.

W 2012r. kwotę 275zł otrzymał kawaler nie mający nikogo na utrzymaniu i mieszkający z rodzicami (np. D. R.), chociaż inni kawalerowie otrzymali kwoty wyższe (np. 300zł - P. K. i M. J.) lub niższe (np. 200zł W. H., K. G.).

W 2012r. kwotę 250zł otrzymały osoby mające niepracującego męża i 1 dziecko oraz mieszkające w domu rodziców (np. D. K.) jak i osoby mające pracującego męża i 1 dziecko oraz mieszkające we własnym domu (np. G. S.) oraz kawalerowie nie mający nikogo na utrzymaniu (np. J. W. (2)).

W 2012r. kwotę 200zł otrzymali nie tylko kawalerowie i panny nie mające nikogo na utrzymaniu (np. W. H., K. G., Ł. K. (2)), lecz także osoba mająca pracującego męża i 4 dzieci i mieszkająca we własnym domu (E. B.) i osoba mająca pracującego małżonka i 1 dziecko (J. W. (3)), a więc osoby w znacznie gorszej sytuacji życiowej i materialnej.

Analiza w/w zestawień za lata 2010-2012 prowadzi też do wniosku, że osoby będące w takiej samej lub bardzo zbliżonej sytuacji materialnej i rodzinnej otrzymywały kwoty w różnej wysokości. Dotyczy to każdej z grup osób, np. kawalerów i panien, mieszkających z rodzicami i nie mających nikogo na utrzymaniu - w 2010r. najwyższą kwotę 375zł otrzymał M. J., a inny kawaler - R. K. (1), otrzymał najmniejszą kwotę, bo 300zł. Podobnie sytuacja wygląda w 2011r. i w 2012r.

Z zestawień tych wynika nadto, że osoby będące w gorszej sytuacji, bo mające niepracującego małżonka i dzieci otrzymywały mniejsze kwoty niż np. osoby mające pracującego małżonka i nie mające dzieci - przykładowo w 2011r. kwotę 250zł otrzymał K. R., mający 1 dziecko a kwotę najwyższą 350zł otrzymała M. N., nie mająca dzieci i posiadająca gospodarstwo rolne. W 2011r. mniejszą od niej kwotę, bo 300zł otrzymał np. Ł. C., mający 1 dziecko i niepracującą żonę, a więc będący w gorszej sytuacji.

Podobna sytuacja ma miejsce przy przyznawaniu bonów w 2012r. Najbardziej jaskrawym przykładem jest E. B., która otrzymała bon o najniższej wysokości - 200zł, chociaż ma 4 dzieci, podczas gdy kwotę najwyższą otrzymała np. M. W. (3), mająca 2 dzieci oraz kawalerowie i panny: P. K., M. J., M. K. (2) i K. K. (2).

Na marginesie już tylko zauważyć trzeba, że Sąd na rozprawie w dniu 28.01.2014r. zwracał uwagę stronom na niektóre z w/w przypadków i obecna wówczas M. T. (1) i E. S. nie potrafiły wyjaśnić wysokości przyznanych tym osobom kwot.

Reasumując powyższe rozważana należy uznać, iż odwołująca spółka nie wykazała, aby przyznając w latach 2010-2012 sporne bono zachowała kryterium socjalne, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i aby dokonała indywidualnej oceny sytuacji socjalnej każdego pracownika.

Brak indywidualnej oceny każdego przypadku w kontekście sytuacji życiowej, rodzinnej i majątkowej danej osoby prowadzi do wniosku, że chociaż świadczenia zostały wypłacone z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, to nie mogą zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne rentowe (Dz. U. Nr 161 poz. 1106 ze zm.). Odwołująca spółka od wartości tych bonów powinna więc odprowadzić składki.

W tej sytuacji zaskarżone decyzje ZUS są prawidłowe, dlatego odwołania podlegały oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art.98 kpc w zw. z § 11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013r., poz.490). W niniejszej sprawie pełnomocnik ZUS wniósł o przyznanie kosztów zastępstwa prawnego wg norm przepisanych. Sąd przyznał pełnomocnikowi ZUS wynagrodzenie w wysokości 60zł. Sąd miał na uwadze, że strona odwołująca jako strona przegrywająca jest zobowiązana zwrócić koszty przeciwnikowi a rozstrzygnięcie tej sprawy wymagało analizy wysokości wszystkich świadczeń, które otrzymali ubezpieczeni i pozostali pracownicy odwołującej Spółki, co przekładało się oczywiście także na nakład pracy pełnomocnika organu rentowego.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.